การคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

อาสา ชุมรักษา
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
ส่วนเฝ้าระวังและเตือนภัย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๖

ปัจจุบันปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบ ต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ เป็นปัญหาที่หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้พยายามแก้ไขและจัดการ แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ามีการนำขยะมูลฝอย ที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้เพียงร้อยละ ๑๕-๒๒ ในขณะที่ ขยะมูลฝอย ที่มีศักยภาพการนำกลับมาใช้ประโยชน์มี ปริมาณสูงถึงร้อยละ ๘๕-๙๐ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๕๐) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๖ จึงได้ดำเนินการจัดทำความรู้ เรื่องของการ ลด คัดแยกขยะมูลฝอย เผยแพร่ข่าวสารทางเว็บไซด์ เพื่อให้ประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจ และเป็นแนวทางให้สามารถนาคัดแยก นำขยะที่แยกแล้วไปใช้ประโยชน์ โดยเริ่มจากตนเอง ครอบครัว และขยายผล ไปสู่ชุมชน อันจะส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงในภาพรวมต่อไป

มารู้จักประเภทของขยะมูลฝอยกัน

ขยะแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท

๑. ขยะทั่วไป

คือ ขยะที่มีลักษณะที่ย่อยสลายยาก และไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟม เปื้อนอาหาร ฟอล์ยเปื้อนอาหาร เป็นต้น

๒. ขยะอินทรีย์

หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมัก ทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์

๓. ขยะรีไซเคิล

หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถ นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ กระป๋องเครื่องดื่ม เศษพลาสติก เศษโลหะอลูมิเนียม ยางรถยนต์ กล่องเครื่องดื่ม เป็นต้น

๔. ขยะอันตราย

หรือมูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบ หรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตราย แก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปร์ บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

แนวทางการลดขยะด้วยหลัก ๓ R

ทุกคนสามารถทำให้...ขยะ...ลดลงได้ เรา...ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการช่วยลดปริมาณขยะได้ โดยเริ่มที่ คนในครอบครัว และชักชวนไปสู่ชุมชน หมู่บ้าน ที่ทำงาน ให้ช่วยกันลด คัดแยกขยะ เพื่อให้ชุมชนมีสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยสามารถทำได้ดังนี้

ลดการใช้ (Reduce)

๑. ลดการขนขยะเข้าบ้าน ไม่ว่าจะเป็นถุงพลาสติก ถุงกระดาษ กระดาษห่อของ โฟม หรือหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

๒. ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติม เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม เครื่องสำอาง ถ่านชนิดชาร์ตได้ สบู่เหลว น้ำยารีดผ้า น้ำยาทำความสะอาด ฯลฯ

๓. ลดปริมาณขยะมูลฝอยอันตรายในบ้าน หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีภายในบ้าน เช่น ยากำจัดแมลงหรือน้ำยาทำความสะอาดต่างๆ ควรจะหันไปใช้วิธีการทางธรรมชาติ จะดีกว่า อาทิ ใช้เปลือกส้มแห้งนำมาเผาไล่ยุง หรือ ใช้ผลมะนาวเพื่อดับกลิ่นภายใน ห้องน้ำ

๔. พยายามหลีกเลี่ยงการใช้โฟมและพลาสติกซึ่งกำจัดยากโดยใช้ถุงผ้าหรือ ตะกร้าในการจับจ่ายซื้อของ

การใช้ซ้ำ (Reuse)

๑. นำสิ่งของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ถุงพลาสติกที่ไม่เปรอะเปื้อนก็ให้ เก็บไว้ใช้ใส่ของอีกครั้งหนึ่ง หรือใช้เป็นถุงใส่ขยะในบ้าน

๒. นำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น การนำยางรถยนต์มาทำเก้าอี้ การนำขวดพลาสติกก็สามารถนำมาดัดแปลงเป็นที่ใส่ของแจกัน การนำเศษผ้า มาทำเปลนอน เป็นต้น

๓. ใช้กระดาษทั้งสองหน้า

การรีไซเคิล (Recycle)

เป็นการนำวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม มาแปรรูป โดยกรรมวิธีต่างๆ นอกจากจะเป็นการลดปริมาณ ขยะมูลฝอยแล้ว ยังเป็นการ ลดการใช้พลังงานและลด มลพิษที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราสามารถทำได้โดย

๑. คัดแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/ อโลหะ
๒. นำไปขาย/บริจาค/ นำเข้าธนาคารขยะ/กิจกรรม ขยะแลกไข่
๓. ขยะเหล่านี้ก็จะเข้า สู่กระบวนการรีไซเคิล

คัดแยกขยะทิ้งให้ถูกที่และถูกถัง...

ถังสีน้ำเงิน รองรับขยะมูลฝอยทั่วไป เช่น ถุงหรือพลาสติก ใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก ฯลฯ

ถังสีเขียว รองรับขยะมูลฝอยย่อยสลาย เช่น เศษอาหาร เปลือกผลไม้ เศษผัก เศษเนื้อสัตว์ ฯลฯ

ถังสีเหลือง รองรับขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) เช่น เศษเหล็ก เศษแก้ว กระดาษ พลาสติก กระป๋องเบียร์ ฯลฯ

ถังสีแดง สีส้ม หรือสีเทา รองรับขยะมูลฝอยอันตราย เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉายหรือ แบตเตอร์รี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะ บรรจุสารกำจัดแมลง หรือวัชพืช กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องสารกำจัดแมลง ภาชนะบรรจุสารเคมี ฯลฯ ถังสีน้ำเงิน

การคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อจำหน่าย

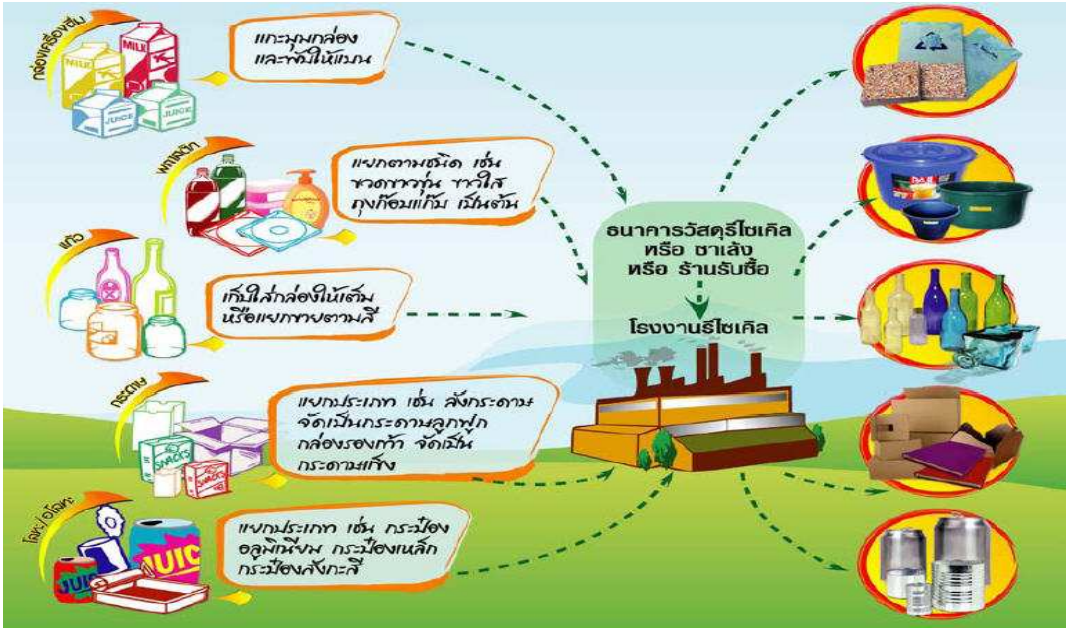

เคล็ดไม่ลับในการคัดแยกขยะมูลฝอย

การคัดแยกเพื่อเพิ่มมูลค่า

การแยกประเภทของขยะมูลฝอยตามลักษณะของมูลฝอยทั้ง ๔ ประเภทแล้ว ควรแยกขยะมูลฝอยรีไซเคิลออกมาตามชนิดของวัสดุ เพื่อประโยชน์ในการกลับไปรีไซเคิล และนำไปขายได้ในราคาที่ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับสถานที่รับซื้อของเก่านั้นจะรับซื้อในรูปแบบใด ซึ่งต้องพิจารณากันตามความต้องการของร้านรับซื้อของเก่า แต่โดยทั่วไปนิยมแยกเป็นประเภทดังนี้

๑. กระดาษ แยกประเภทแล้วมัดเป็นกอง

๑.๑ กระดาษหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หนังสือ กระดาษคอมพิวเตอร์

๑.๒. กระดาษขาวดำ กระดาษสมุด แยกมัดไว้

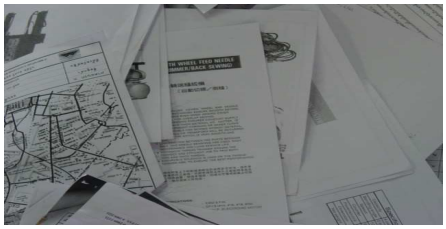

๑.๓ กระดาษกล่องลูกฟูก แกะกล่องออกมัดวางซ้อนกัน

๑.๔ กระดาษกล่องนม น้ำผลไม้ (กล่อง UHT) เอาหลอดออก ล้างให้สะอาด ผึ่งให้แห้ง จัดเก็บใส่กล่องหรือลังไว้

๑.๕ กระดาษอื่นๆ รวบรวมไว้เพื่อขายเป็นขยะรีไซเคิล ยกเว้นกระดาษทิชชู กระดาษเคลือบพลาสติก

๒. แก้วและเศษแก้ว จะขายได้ราคาดีเมื่อสะอาดและมีการแยกสี แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท

๒.๑ รับซื้อเป็นขวดเพื่อนำไปเติมใหม่

๒.๒ รับซื้อเป็นขวดบรรจุกล่อง เช่น ขวดเบียร์ ขวดน้ำปลา ขวดเหล้า

๒.๓ รับซื้อเป็นเศษแก้ว

๓. พลาสติกและโฟม พลาสติก พิจารณาจากสัญลักษณ์สามารถแยกออกเป็น ๗ ประเภทตามวัสดุที่ใช้ในการผลิต ได้แก่

สัญลักษณ์	ชนิดพลาสติก	การใช้งาน	ตัวอย่าง	ลักษณะเด่น
1 PETE	**PETE**(Polyethylene terephthalate ethylene)	ขวดเครื่องดื่มที่ไม่ใช่แอลกอฮอล์ ขวดน้ำดื่ม ขวดน้ำมันพืช		ใส ทนแรงฉีกขาดได้ดี
2 HDPE	**HDPE**(High-Density Polyethylene)	ขวดบรรจุนม น้ำดื่ม เครื่องสำอาง แชมพู สบู่เหลว ถุง Shopping หรือ retail bags		ขุ่น ทนความร้อนสูง
3 PVC	**PVC**(polyvinyl chloride)	พลาสติกห่อเนื้อสัตว์ อุปกรณ์การแพทย์ (medical tubing)		ใส ไอน้ำและอากาศซึมผ่านได้พอควร
4 LDPE	**LDPE** (Low Density Poly Ethylene)	ถุงบรรจุอาหารแช่แข็ง ขวดน้ำยาซักแห้ง		ใส ทนต่อแรงดึงและแรงกระแทก
5 PP	**PP**(Polypropylene)	ขวดซอสมะเขือเทศ ภาชนะบรรจุเนยเทียม ขวดยา อุปกรณ์การแพทย์ (medical tubing)		ใส เงา ไอน้ำซึมผ่านได้เล็กน้อย
6 PS	**PS**(Polystyrene)	กล่องใส่ CD กล่องอาหารสะดวกซื้อ รวมทั้งกล่องโฟม ถ้วยน้ำ จานอาหาร ภาชนะบรรจุไข่		ใส เปราะ ทนต่อกรด ด่าง
7 OTHER	พลาสติกอื่นๆ	เป็นพลาสติกอื่นๆ นอกเหนือจากพลาสติกทั้ง 6 ประเภท พบมากมายหลายรูปแบบ เช่น สันรองเท้า ปากกา		เป็นพลาสติกอื่นๆ นอกจากพลาสติก ๖ ประเภท ข้างต้น

๔. เหล็กและอลูมิเนียม การทดสอบกระป๋องว่าเป็นอลูมิเนียมหรือไม่ คือ นำแม่เหล็กมาดูด ถ้าดูดติดแสดงว่าเป็นเหล็กแต่ถ้าดูดไม่ติดแสดงว่าเป็นอะลูมิเนียม

การลดปริมาณขยะให้ได้ผลในภาพรวม ต้องเริ่มต้นตั้งแต่การแยกขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยที่แยกมาแล้วนั้น ต้องนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และถูกหลักหลักวิชาการจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากมาย

.....

....อ้างอิง.....

๑. ระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบชีวภาพ บริษัท เอ็ม บี ที ประเทศไทยจำกัด ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๕

๒. คู่มือประชาชน เพื่อการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ

๓. ประชุมเชิงปฏิบัติการ “แนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการการลด คัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของหน่วยงานภายในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ส่วนลดและใช้ประโยชน์ของเสีย สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ

๔. http;//www.thadang.go.th

๕. http;//www.google.com/